

Ny teknologi for mer bærekraftig akvakultur

Av LARS HELGE STIEN og OLE FOLKEDAL

Havforskningsinstituttet (HI) forsker på nye løsninger for å sikre dyrevelferd og en mer bærekraftig næring.

Lakseluslarvene svømmer mot overflaten for å øke sjansen til å treffe på laks eller ørret. Å sørge for at oppdrettslaks står dypt i merdene vil derfor redusere sannsynligheten for at de blir infisert av lakselus.

LAKSEN TRENGER EN LOMME MED LUFT

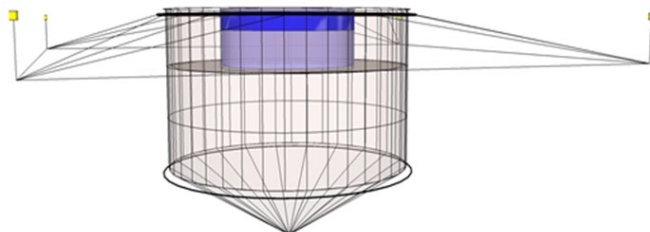
Nedsenkede merder (også kalt undervannsmerder) er i sin enkleste form standardmerder med et nottak sydd inn for å holde laksen under et gitt dyp. Dette er tilsynelatende en enkel løsning, men laks fyller svømmeblæren ved å gulpe inn luft i overflaten. Uten tilgang til overflate mister de likevekten i dypet, og over tid får dette alvorlige konsekvenser for velferden til laksen.

Ekspirer med forskningstasjonen vår i Matre har vist at laks klarer å fylle svømmeblæren hvis det er en kuppel med en lomme luft i midten av taket.

FÆRRE LUS MED SNORKELMERDER

Snorkelmerder er standardmerder med et nottak sydd inn for å holde laksen i dypet, men istedenfor en luftlomme, har laksen tilgang til overflaten via en «snorkel», en luse-tett presenningstube fra taket til overflaten (figur 1).

Ekspirer med forskningstasjonen vår i Austevoll har vist at dess dypere snorkeltaket er, dess mindre lus fester seg på laksen. Forsøk på kommersielle anlegg med 10 meter dyp snorkel har vist en reduksjon i lusepåslag på 84 %, og en redusert kostnad for å kontrollere lus på 29 %.

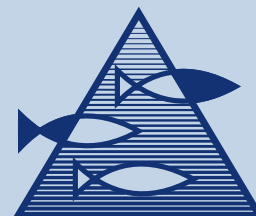

Figur 1: Snorkelmerd, eller Tubenot™, er nå et kommersielt produkt fra Egersund Net ASA. Teknologien blir testet ut under kommersielle forhold i samarbeid med Bremnes Seashore ASA og Havforskningsinstituttet.

NY METODIKK FOR FØRINGSKONTROLL

Førspill er et vedvarende problem i lakseoppdrett. De fleste oppdrettere er avhengig av tidkrevende observasjoner for å kontrollere føringen. Ekkolodd egner seg imidlertid godt til å observere mengden laks som befinner seg i føringområdet (figur 2).

Echofeeding er en metode hvor oppdretteren selv bestemmer et vannsjikt hvor mengden fisk måles, og hva som er kritisk mengde for å stoppe føringen før førspill inntreffer. Med andre ord, føringen stoppes automatisk når fisken mettes og forlater føringområdet. Metoden kan sies å være en robot som oppdretter selv programmerer. Videre gir metoden detaljerte rapporter på fiskens respons på før. Dette tillater en enkel og objektiv sammenligning av appetitten over tid.

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET

Nordnesgaten 50
Postboks 1870 Nordnes
NO-5817 Bergen
Tlf.: 55 23 85 00

www.hi.no

AVDELING FOR SAMFUNNSKONTAKT OG KOMMUNIKASJON

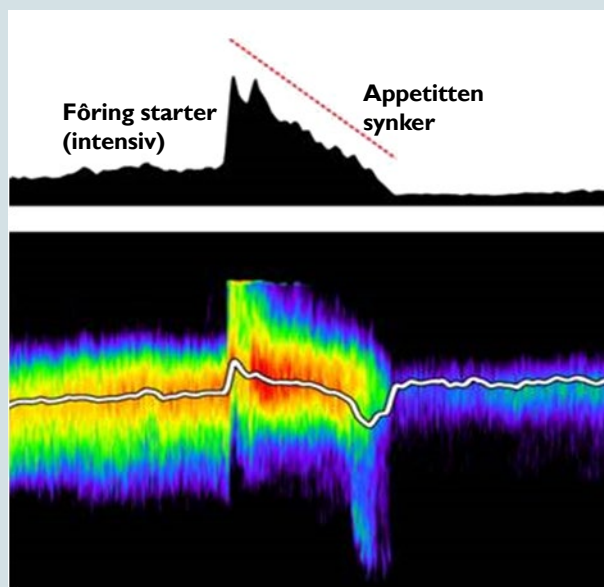
E-post: samkom@imr.no

KONTAKTPERSONER:

Lars Helge Stien
Tlf.: 912 43 951
E-post: lars.helge.stien@imr.no

Ole Folkedal
Tlf.: 909 72 673
E-post: ole.folkedal@imr.no

►► Ny teknologi for mer bærekraftig akvakultur

ECHOFEEDING

Figur 2: Øverst: Total ekkostyrke i fôringsområdet.

Nederst: Vertikal distribusjon av biomassen i fôringsområdet (svart indikerer ingen og rød indikerer høy biomasse) (Data fra NFR-prosjekt 267815).

Metoden blir nå forsøkt og dokumentert i forskningsrådsprosjektet ECHOFEEDING, i samarbeid med CageEye AS. Her undersøkes det biologiske grunnlaget for metoden, og hvordan variasjoner i appetitt henger sammen med variasjoner i oppdrettsmiljøet.

LAKS I EKSPONERT OPPDRETT

Økning i norsk lakseproduksjon er avhengig av å benytte, blant annet, havområder. Dette krever økt kunnskap om laksens toleransgrenser for vannstrøm og bølger. Dette er fokus i prosjekt 5 i *Centre for Research-Based Innovation for Exposed Aquaculture Operations (NFR-SFI 237790)*.

HI har utført en rekke forsøk i en svømmetunnel tilpasset stor fisk. Her undersøker vi svømme-kapasitet og fysiologisk belastning ved ulike

strømstyrker. Resultatene viser at fiskestørrelse, akklimatisert temperatur, AGD-infeksjonsnivå, oksygenmetning og saltholdighet i vannet er av stor betydning.

Skyvemerden (en merd som skyves foran en båt) (figur 3) er en nyvinning for å måle strømtole-ranse hos store grupper av laks. Her er miljøet både sosialt og fysisk sett relevant for oppdrett. Forsøk med økende strømstyrke viser at gruppe-atferden i skyvemerden forandres likt som i kommersielle eksponerte merder.

Videre arbeid vil avsløre hvor mye fisken tjener på å optimalisere sin atferd i gruppe, hvor en kan tenke seg effekter tilsvarende hva syklister i felt opplever versus å sykle alene.

Figur 3: Konseptuell skisse av skyvemerdeksperimentene.

